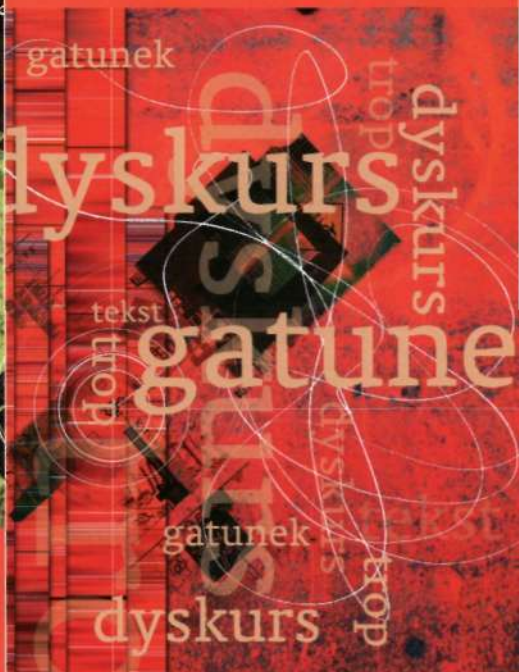

Dorota
Zdunkiewicz
Jedynak

WYKŁADY
ZE STYLISTYKI

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział I. Styl. Stylistyka – dawniej i dziś	11
1.1. Pojęcie <i>stylu</i> . Przybliżenie	11
1.2. Korzenie stylistyki: starożytna poetyka i retoryka, <i>ars predicandi</i> , <i>ars dictaminis</i>	12
1.3. Stylistyka – narodziny samodzielnej dyscypliny badań filologicznych.	13
1.3.1. Stylistyka w ujęciu Ch. Bally'ego.	13
1.3.2. Pierwsze szkoły stylistyki	14
1.4. Różne rozumienia terminu <i>styl</i> w teoriach stylistycznych	14
1.4.1. Indywidualistyczne ujęcie stylu	14
1.4.2. Funkcjonalne ujęcie stylu	15
1.4.3. Tekstologiczne ujęcie stylu	15
1.4.4. Pragmatyczne ujęcie stylu	15
1.4.5. Semiotyczno-kulturowe ujęcie stylu	16
1.5. Metody badawcze stylistyki	16
1.6. Stylistyka dziś	18
Literatura	20
Rozdział II. Zróżnicowanie współczesnej polszczyzny	22
2.1. Język ogólny – język literacki – dialekt kulturalny	22
2.2. Język mówiony i język pisany	23
2.2.1. Język mówiony a krytyka niewerbalna	25
2.3. Regionalne odmiany polszczyzny ogólnej.	27
2.4. Polszczyzna ogólna a polszczyzna środowiskowa	29
2.5. Polszczyzna ogólna a polszczyzna gwarowa	29
2.6. Różne klasyfikacje odmian współczesnej polszczyzny	30
Literatura	35
Rozdział III. Analiza stylistyczna tekstu. Stylistyczna wartość środków językowych.	37
3.1. Wyrazowe środki stylistyczne	37
3.1.1. Synonimy, hiperonimy, hiponimy	37
3.1.2. Peryfraza	38
3.1.3. Wyrazy modne i szablony leksykalny a styl.	38
3.1.4. Wartość stylistyczna wyrazów zapożyczonych	39
3.1.5. Słownictwo współnoodmianowe i wyrazy o ograniczonym zakresie użycia (kolekwalizmy, profesjonalizmy, regionalizmy, dialektyzmy, kancelaryzmy, scjentyzmy, biblizmy, poetyzmy, archaizmy)	39
3.1.6. Tropy – niezwykle użycia wyrazów (metafora, metonimia, animizacja, antropomorfizacja, personifikacja, hiperbola, litota, oksymoron)	43
3.1.7. Innowacje frazeologiczne	45

3.2. Składniowe środki stylistyczne	45
3.2.1. Figury słowne (epitet, gradacja, elipsa, polisyndeton, asyndeton, synonimia, anafora, epifora, inwersja, parenteza).	47
3.3. Figury myśli (apostrofa, aitiologia, pytanie retoryczne, porównanie, niedopowiedzenie, ironia).	51
3.4. Stylistyczna wartość neologizmów i form fleksyjnych	53
3.5. Fonetyczne środki stylistyczne	54
3.5.1. Wartość stylistyczna dźwięków mowy (harmonia głoskowa, wyrazy dźwiękonaśladowcze, rym).	54
3.5.2. Prozodyczne elementy stylu (rytmizacja).	56
Literatura.	58
Rozdział IV. Tekst – dyskurs	59
4.1. Znaczenie terminu <i>tekst</i> . Tekst jako przedmiot badań naukowych	59
4.2. Funkcjonalny i trans-zdaniowy kierunek badań nad tekstem	60
4.2.1. Aktualne rozczłonkowanie zdania.	60
4.2.2. Funkcje tekstów.	62
4.3. Pragmatyczny (komunikacyjno-działaniowy) kierunek badań nad tekstem	64
4.3.1. Pojęcie <i>dyskursu</i> w pragmatycznej teorii tekstu.	64
4.4. Spójność tekstu (koherencja i kohezja)	65
4.5. Struktura i delimitacja tekstu. Metatekst	69
Literatura.	69
Rozdział V. Gatunki wypowiedzi. Genologia – nauka o gatunkach.	71
5.1. <i>Gatunek</i> – wzorzec tekstu	71
5.2. M. Bachtin – nowe drogi genologii	71
5.3. Koncepcja <i>gatunku</i> wg G. Lohfinka – pojęcie <i>kontekstu życiowego</i>	73
5.4. Inspiracje filozoficzne w genologii.	73
5.4.1. <i>Gry językowe i podobieństwo rodzinne</i> L. Wittgensteina	73
5.4.2. <i>Teoria aktów mowy</i> (J. Austin, J. Searle, H.P. Grice, A. Wierzbicka)	74
5.5. Genologia lingwistyczna	77
5.5.1. Pojęcie <i>gatunku (mowy)</i> w genologii lingwistycznej	77
5.5.2. Pojęcie <i>gatunku (mowy)</i> w genologii prototypowej	78
5.6. Pojęcie <i>gatunku</i> w genologii multimedialnej	79
5.7. Terminy o znaczeniu częściowo synonimicznym z terminem <i>gatunek</i>	79
5.8. Typologia gatunków literackich i użytkowych.	80
5.8.1. Kryteria typologii gatunków użytkowych	81
5.9. Społeczna świadomość gatunkowa. Kulturowe uwarunkowanie gatunków mowy	81
5.10. Współczesne tendencje rozwojowe gatunków. Czynniki wpływające na ich ewolucję	83
Literatura.	84
Rozdział VI. Natura hipertekstu. Gatunki wypowiedzi i język w Internecie	85
6.1. Internet – krótka historia	85
6.2. Hipertekst elektroniczny.	85
6.3. Hipertekst literacki.	86
6.3.1. Narodziny idei	87
6.3.2. Literackie protohiperteksty na papierze	87
6.3.3. Literackie hiperteksty elektroniczne	88
6.3.4. Poetyka hipertekstu literackiego	89
6.4. Teoretycy hipertekstu. Wojna o hipertekst	90
6.5. Genologia internetowa. Relacje między gatunkami sieciowymi i pozasieciowymi.	91
6.6. Specyfika komunikacji za pośrednictwem komputera	93

6.7. Język w Internecie – nowa forma oralności (język zapisany)	93
Literatura	94
Rozdział VII. Język potoczny wśród innych odmian stylistycznych polszczyzny	96
7.1. Dwa rozumienia pojęcia <i>styl potoczny</i> w językoznawstwie polskim	96
7.2. Styl potoczny – centrum systemu stylowego języka	97
7.3. Językowe wyróżniki stylu potocznego	99
7.3.1. Właściwości fonetyczne stylu potocznego.	99
7.3.2. Gramatyka potoczna	100
7.3.3. Leksyka potoczna	101
7.4. Składniki potocznego obrazu świata	103
Literatura	106
Rozdział VIII. Język religijny	107
8.1. Język religijny w polskich badaniach językoznawczych	107
8.2. Język religijny wśród innych odmian polszczyzny	108
8.3. Odmiany języka religijnego	108
8.3.1. Styl biblijny – kolebka polskiego języka religijnego	109
8.3.2. Kanoniczne wypowiedzi religijne – typologia funkcjonalna, charakterystyka językowa.	113
8.4. Gatunki języka religijnego	116
8.5. Nowe formy ewangelizacji. Współczesne przekształcenia stylistyczne w obrębie języka religijnego	117
8.6. Ocena stylistyczna zjawisk językowych we współczesnych tekstach religijnych	122
Literatura	125
Rozdział IX. Styl naukowy i jego gatunki	127
9.1. Odmiany polszczyzny naukowej	128
9.2. Cechy stylu naukowego i ich wykładniki językowe	128
9.3. Gatunki stylu naukowego	132
9.3.1. Rozprawa naukowa.	132
9.3.2. Esej – gatunek naukowy?	135
9.3.3. Prezentacja	136
9.4. Formy wypowiedzi w tekście naukowym	138
9.4.1. Streszczanie	138
9.4.2. Cytowanie	139
9.4.3. Definiowanie	140
9.4.4. Porównywanie.	141
Literatura	142
Rozdział X. Styl retoryczny i jego gatunki. Polski język polityki	143
10.1. Narodziny i rozwój polskiego stylu retorycznego	143
10.2. Przemówienie – jego typy i kompozycja	145
10.3. Argumentacja	145
10.3.1. Chwyty erystyczne	146
10.4. Przemówienia okolicznościowe dziś	147
10.5. Polski język polityki	148
10.5.1. Nowomowa – język PRL-u	149
10.5.2. Polski język polityki po 1989 roku	155
Literatura	161
Rozdział XI. Styl urzędowy i jego gatunki	162
11.1. Charakterystyka sytuacji komunikacyjnych, w których stosowany jest styl urzędowy	162

11.2. Językowe wyróżniki stylu urzędowego. Konflikty celów nadawcy	163
11.3. Wzorce wypowiedzi – gatunki urzędowe	165
11.4. Polszczyzna urzędowa – dawniej i dziś	168
11.4.1. Polszczyzna urzędowa w XX i XXI wieku. Wpływ techniki na kształt stylu urzędowego	169
Literatura	170
Rozdział XII. Język reklamy	171
12.1. Nośniki reklamy	172
12.2. Struktura wypowiedzi reklamowej (elocwencja i dewiza)	172
12.2.1. Slogan	173
12.3. Cechy stylu reklamowego	174
12.4. Językowy obraz świata wyłaniający się z tekstów reklamowych	175
12.5. Zmiana polskich obyczajów językowych pod wpływem reklamy	177
Literatura	177
Rozdział XIII. Realizacja. Indywidualizacja. Stylizacja językowa. Intertekstualność	178
13.1. Język osobniczy (idiolekt)	178
13.2. Stylizacja	180
13.2.1. Typologia stylizacji	180
13.2.2. Funkcje stylizacji	188
13.3. Intertekstualność	189
Literatura	190
Rozdział XIV. Nie będziesz szkodził drugiemu mówieniem swoim. Etyczny aspekt stylu wypowiedzi	192
14.1. „Etyka mówienia” w perspektywie historycznej	192
14.2. Etyka mowy i pragmatyka	194
14.3. Etyka mowy a kultura języka	195
14.4. Normy etyczne w komunikacji międzyludzkiej – rejestr zasad	196
14.5. Dziedziny komunikacji międzyludzkiej szczególnie narażone na naruszenie zasad etyki mówienia	197
14.5.1. Działania socjotechniczne mające na celu wpływanie na odbiorcę w perspektywie etycznej (manipulacja a perswazja)	197
14.6. Językowa zniewaga: pogarda, lekceważenie, brak szacunku	199
Literatura	202
Rozdział XV. Estetyczne kategorie oceny stylu wypowiedzi	203
15.1. Elementy wpływające na walory estetyczne wypowiedzi	203
15.2. Estetyka i stosowność. Błędy stylistyczne	205
15.3. Estetyka i logika	205
15.4. Wulgaryzmy – jakoś (anty)estetyczna w przekazach codziennych, publicznych, artystycznych	208
15.5. Grzeczność językowa	210
Literatura	211
Indeks terminów	213